

Uloga lokalnih vlasti u evropskim integracijama u oblasti zaštite životne sredine

Siniša Mitrović
savetnik predsednika Privredne komore Srbije

Niš, 22. jun 2011.

OBEĆANA BUDUĆNOST - početak 2000. godine

- UPRAVA ZA ŽIVOTNU SREDINU u okviru MINISTARSTVA ZDRAVLJA I ZAŠTITE ŽIVOTNE OKOLINE (2001-2002), Prof. dr. Anđelka Mihajlov
- Promenama u oktobru 2000. godine zatečeno stanje u životnoj sredini registruje zaostajanje Srbije u odnosu na razvijene zemlje 20-40 godina
- Nepostojanje nadležnosti za uspostavljanje kontrole i odgovornosti u sistemu životne sredine

OBEĆANA BUDUĆNOST - početak 2000. godine

- Nedostupnost informacija i odsustvo javnosti u radu
- Nepostojanje zakona i propisa
- Nepostojanje prioriteta i strategija
- Osnovna reformska misija u oblasti životne sredine 2001-2003. je postavljanje sistema zaštite životne sredine, praćenje ekološke reforme i utvrđivanje realnih koraka do 2015. godine.

OBEĆANI PRIORITETI

- U maju 2002. godine Uprava za zaštitu životne okoline reformskom politikom Vlade Republike Srbije prerasta u Ministarstvo za zaštitu prirodnih bogatstava i životne sredine
- “Vlada je potvrdila svoje opredeljenje da je životna sredina prioritet kao podrška ekonomskim reformama, privatizaciji i infrastrukturnim projektima u procesu približavanja Evropskoj uniji”

OBEĆANI PRIORITETI

- U okviru ministarstva prvi put su na jednom mestu obuhvaćene nadležnosti zaštite prirodnih resursa, uključujući geološka istraživanja i ribarstvo, kao i šumarstvo i lovstvo u Upravi za šume
- Za kraj 2003. očekuje se usvajanje krovnog Zakona o sistemu zaštite životne sredine, Zakona o upravljanju otpadom, Zakona o ribarstvu a započeće izrada Zakona o zaštiti prirode, Zakona o šumama i Zakona o geologiji, Nacionalnog ekološkog plana i Nacionalne strategije održivog razvoja.

A DOKLE SE STVARNO DOŠLO?

oktobar 2003. godine

Odabrani (opisni) indikatori	Ministarstvo za zaštitu prirodnih bogatstava i životne sredine	Uprave za šume (od maja 2002. do oktobra 2003.)	UKUPNO
Broj usvojenih propisa	8	4	12
Broj utvrđenih Predloga zakona	2	-	2
Broj pripremljenih tekstova zakona	2 +	1	3
Broj krivičnih prijava	21	108	129
Broj inspekcijskih pregleda	21.746	19.586	41.332
Broj međunarodnih skupova na kojima se učestvovalo	229	5	234

A DOKLE SE STVARNO DOŠLO?

oktobar 2003. godine

- Predlozi zakona:
 - Predlog zakona o sistemu zaštite životne sredine (u skupštinskoj proceduri)
 - Predlog zakona o zaštiti od nejonizujućeg zračenja (u skupštinskoj proceduri)
 - Predlog zakona o upravljanju otpadom (poslato na mišljenje zainteresovanim...)
 - Predlog zakona o ribarstvu (poslato na mišljenje)
 - Predlog zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja (izrađen radni tekst)
 - Predlog zakona o šumskom semenu i sadnom materijalu (radni tekst)

PREKINUT RAZVOJ – nova ideologija 2004.

- MINISTARSTVO NAUKE I ŽIVOTNE SREDINE, Uprava za životnu sredinu, ministar Dr. Aleksandar Popović i direktor Uprave Miroslav Nikčević
- Strateški prioritet je jačanje institucionalnih kapaciteta za kreiranje i implementaciju sektorskih politika i politike životne sredine, integrisati principe zaštite životne sredine u prostorno i urbanističko planiranje, a sve u cilju usaglašavanja sa *acquis* EU

PREKINUT RAZVOJ – nova ideologija 2004.

- U decembru 2004. godine doneta su 4 zakona iz oblasti životne sredine:
 - Zakon o zaštiti životne sredine (Sl.glasnik RS br. 135/04)
 - Zakon o strateškoj proceni uticaja (Sl.glasnik RS 135/04)
 - Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine (Sl.glasnik RS 69/o5)
 - Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu (Sl.glasnik RS.135/04)

A SAD NAŠI PRIORITETI

- Strateški cilj Republike Srbije je pristupanje EU
- Usaglašavanje propisa sa propisima EU i njihovo efikasno sprovođenje
- Implementacija usvojena 4 “horizontalna“ zakona iz 2004.
- Usvajanje tzv. “vertikalnih” zakona:

A SAD NAŠI PRIORITETI

- Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o hemikalijama, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu
- A na osnovu Zakona o proceni uticaja doneto je šest Pravilnika, pripremljen nacrt Nacionalnog programa zaštite životne sredine
- Izgradnja efikasnog fiskalnog mehanizma
- Obezbeđivanje namenskih sredstava za finansiranje investicija u životnu sredinu

A GDE SU NOVCI?

- U 2005. počinje sa radom Fond za životnu sredinu, sa ambicijom da finansira programe iz životne sredine (regionalne deponije, upravljanje otpadom i otpadnim vodama, hemijski i medicinski otpad), budžet oko 11 miliona evra.
- Ukupna ulaganja i troškovi u životnu sredinu iznose oko 4 milijarde evra, a najveća su u energetici (31%), sektor upravljanja otpadom (25%) sektor vodoprivrede (17%) i sektor transporta povezan sa unapređenjima životne sredine (13%). Izgradnja sanitarnih deponija (14,5 miliona evra godišnje).
- Potrebna reforma sistema finansiranja zaštite životne sredine kroz poboljšanje naplate prihoda i proširenje osnovica za naplatu, namenski fondovi, decentralizacija finansiranja, ulaganje privatnog sektora.

OPET NA POČETKU – politika 2007.

- MINISTARSTVO ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE
ministar Dr. Saša Dragin
- Strateški cilj Ministarstva u vođenju ekološke politike je pristupanje EU i harmonizacija propisa
- Bespoštedna borba sa zagađivačima
- Šesta ministarska konferencija “Životna sredina za Evropu”
- Rešavanje problema crnih tačaka srpske ekologije
- Milion stabala za Srbiju
- Ratifikacija međunarodnih konvencija KJOTO
- Voli Srbiju, ne zagađuj životnu sredinu

Минимални трошкови улагања у животну средину за наредну деценију процењују се на 4,2 милијарде ЕУР

Трошкови - улагања у животну средину у Србији (1/3)

(У мил ЕУР)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Σ
Отпад	10	36	52	70	138	128	133	139	144	150	1.000
Енергетика	4	2	54	47	51	141	192	243	227	244	1.205
Рударство	2	2	0,3	10	12	3	2	2	2	2	37,3
Индустрија	2	18	30	20	15	18	21	25	28	31	208
Хемикалије	0,5	4	6	6	8	5	5	5	5	5	49,5
Транспорт	0,1	1	15	12	12	68	79	94	107	127	515,1
Пољоприв	1	12	14	15	15	11	12	13	15	16	124
Земљиште	0,1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	23,1
Ваздух	0,6	5	7	3	3	3	3	3	3	3	33,6
Вода	25	40	50	60	80	108	115	121	127	134	860
Природа	2	2	3	1	4	3	3	3	4	4	29
Бука	0,3	0,5	1	0,9	0,9	1	2	3	4	5	18,6
Зрачење	0,4	1	1	1	3	18	18	18	1	1	62,4
Σ	48	125,5	235,3	247,9	343,9	510	588	672	670	725	4.166

Приступањем ЕУ, неопходно је значајно повећање улагања у животну средину

Трошкови - улагања у животну средину у Србији (2/3)

- Генерисани трошкови значајно повећавају и потребу за улагањем у животну средину

	2007.	2011.	2016.
Удео улагања у животну средину у БДП у случају привредног раста од 5%	0,2%	1,2%	2,4%

- Искуства чланица земаља ЕУ, у периоду пре приступања ЕУ, имала су улагања у животну средину у распону од 1,5% учешћа у БДП, до 2,5%

Dokle se stiglo?

PREDLOZI ZAKONA IZ OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE U SKUPŠTINSKOJ PROCEDURI

	PREDLOG ZAKONA	Dostavljeni generalnom sekretarijatu Vlade	Utvrđivanje predloga na Vladi
1	Predlog Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja	11.2007.	02.11.2007.
2	Predlog Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti	11.2007.	02.11.2007.
3	Predlog Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu	06.02.2008.	27.12.2007.
4	Predlog Zakona o upravljanju otpadom	04.02.2008.	27.12.2007.
5	Predlog Zakona o potvrđivanju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine	16.01.2008.	27.12.2007.
6	Predlog Zakona o izmenama i dopunama zakona o zaštiti životne sredine	18.01.2008.	27.12.2007.
7	Predlog Zakona o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju	09.2007.	31.08.2007.

“GDE JA STADOH TI PRODUŽI”

- U novembru 2007. godine prelazi se na tzv. “meko zakonodavstvo“, kako bi se prevazišao problem Parlamenta
- Uredba o ambalaži i ambalažnom otpadu
- Uredba o otpadnim gumama
- Uredba o otpadnim uljima
- Uredba o upravljanju azbestom
- Uredba o otpadnim vozilima
- Uredba o otpadnim baterijama i akumulatorima
- Uredba o elektronskom otpadu

A šta je stvarno bilo?

- Vlada Republike Srbije (“Sl.glasnik RS,” broj 60/2008) donosi :
 - Uredbu o upravljanju otpadnim uljima i
 - Uredbu o načinu i postupcima upravljanja otpadom koji sadrži azbest,
 - a neposredno posle toga dolazi do pada Vlade u maju 2008.

Opet na početku - politika 2008.

- Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja - ministar dr. Oliver Dulić, jun 2008.
- Životna sredina, prostorno planiranje i građevina kao evropski trend
- Razvojno fokusirano Ministarstvo, novi kapacitet zakona i institucija
- Primena standarda Evropske unije
- Jedan šalter za sve

Napredak u regulativi - “veliki prasak” maj 2009. godine

- Paket 16 ekoloških zakona
- Podzakonski akti 180 (uredbe, pravilnici)
- Harmonizovano sa EU preko 70%

-
- Država mora sama da uspostavi održive mehanizme finansiranja preuzimanja i sprovođenja obaveza koje proizilaze iz zahteva EU u oblasti životne sredine
 - Sektor životne sredine mora imati znatno veći prioritet nego što ga ima trenutno
 - Uloga nevladinog sektora i Zelenog parlamenta

- Kod procene efekata EU integracija u sektoru životne sredine, treba imati u vidu da su tereti i dobiti podeljeni između:
 - Centralne (republičke) administracije
 - Lokalne samouprave (pokrajina, regioni)
 - Industrije
 - Građana
 - Ostalih učesnika
 - Razlikuju se:
 - Javna sredstva
 - Privatna sredstva
 - Donacije i drugi izvori

- Za punu implementaciju pravnih tekovina u oblasti životne sredine bila bi potrebna godišnja ulaganja od 2-3% BDP država kandidata
- Iskustva deset zemalja koje su 2004. godine pristupile Evropskoj uniji pokazuje da su se za zaštitu životne sredine odvajala sredstva između 1,5% i 2,5%

- Slovenija - raspodela tereta troškova pristupanju EU:
 - Centralna administracija 10%
 - Lokalna samouprava 60%
 - Industrija 20%
 - Ostali učesnici 10%
- Makedonija
 - Centralna administracija 7%
 - Lokalna samouprava 35%
 - Industrija 57%
 - Ostali 1%

- REPUBLIKA SRBIJA

- Podaci o ulaganju srpske privrede u oblast životne sredine nisu objedinjeni i sistematizovani
- Nema planskog ulaganja
- Nema dobre statistike i monitoringa podataka
- Degradacija životnog prostora Srbije između 4-13%
- Procene su da u Srbiji najveći teret treba da podnese privreda, zbog obaveze prema IPPC i zastarele tehnologije

SVE JE SAMO POLITIKA!

HVALA NA PAŽNJI !

Privredna komora Srbije
Odbor za zaštitu životne sredine i održivi razvoj
Resavska 13-15, 11000 Beograd
Tel/fax +381 11 33 00 927
E-mail: ekologija@pks.rs